Ασκήσεις – Κεφάλαιο 10

Αναλύσεις σεναρίων & διαταραχών.

1. Παρατηρείτε ότι σε σχέση με το προηγούμενο έτος τα επιτόκια στις ΗΠΑ έχουν μειωθεί. Ποια μεταβλητή θα εξετάζατε για να κρίνετε εάν η μείωση των επιτοκίων οφείλεται σε επεκτατική νομισματική πολιτική ή σε αύξηση του κινήτρου των νοικοκυριών για αποταμίευση;

   Την παραγωγή, Y.

   Εάν η μείωση των επιτοκίων οφείλεται σε αύξηση του κινήτρου για αποταμίευση, $\widetilde{C}\downarrow$ –στο **Βήμα 6.1**, η καμπύλη IS μετατοπίζεται προς τα αριστερά–, θα συνυπήρχε με μείωση της παραγωγής (επιβράδυνση της αναπτύξεως στον πραγματικό κόσμο – βλέπετε τη συζήτηση για το σχήμα 10.8).

   Εάν οφείλεται σε επεκτατική νομισματική πολιτική, $M\uparrow$, θα συνυπήρχε με αύξηση της παραγωγής (επιτάχυνση της οικονομικής αναπτύξεως).

2. Ο τίτλος του κατωτέρω άρθρου (*Καθημερινή*, 3 Νοεμβρίου 2002) προδιαθέτει για επιτάχυνση ή επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας;

   «Τέλος αντοχής για τον ήρωα – Αμερικανό καταναλωτή;
   Ο πλούτος των ακινήτων φαίνεται να εξαντλεί την προωθητική του δύναμη.»

   Προδιαθέτει για $\widetilde{C}\downarrow$ (**Βήμα 6.1**) –μετατόπιση της καμπύλης IS προς τα αριστερά– και επιβράδυνση της οικονομίας των ΗΠΑ, $Y_{\text{ΗΠΑ}}\downarrow$.

   Επειδή οι ΗΠΑ είναι μεγάλος εμπορικός εταίρος πολλών χωρών του κόσμου, για τις οποίες $Y_{\text{ΗΠΑ}}\downarrow$ ισοδυναμεί με $Y_{\text{f}}\downarrow$, προδιαθέτει και για επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας.

3. Εξηγήστε τον κατωτέρω τίτλο από τους *Financial Times* (31 Μαΐου 2017):

   "US shoppers put economy back on course to lead global recovery"

   Είναι η αντίθετη από την προηγούμενη περίπτωση.

   Προδιαθέτει για $\widetilde{C}\uparrow$ –μετατόπιση της καμπύλης IS προς τα δεξιά– και επιτάχυνση της οικονομίας των ΗΠΑ η οποία θα διαχυθεί στον υπόλοιπο κόσμο.

4. Με βάση τον κατωτέρω τίτλο από την *Καθημερινή* (16 Νοεμβρίου 2017), θα περιμένατε ότι οι τιμές των κατοικιών στη Σουηδία αυξάνονταν ή μειώνονταν τον Νοέμβριο 2017;

   "Η αγορά κατοικίας βάζει φρένο στην αύξηση των σουηδικών επιτοκίων"

   Εάν αυξάνονταν οι τιμές, θα αυξανόταν ο πλούτος των νοικοκυριών, $W\uparrow$,
   $\Rightarrow$ η IS μετατοπίζεται προς τα δεξιά (**Βήμα 6.1**)
   $\Rightarrow$ αυξάνεται η παραγωγή
   $\Rightarrow$ εντείνονται οι πληθωριστικές πιέσεις από την πλευρά της ζητήσεως (κεφάλαιο 3)

⇒ εντείνονται οι προσδοκίες για αύξηση των επιτοκίων / συσταλτική νομισματική πολιτική από την κεντρική τράπεζα της Σουηδίας.

Ο τίτλος, όμως, προδιαθέτει για το αντίθετο: για εξασθένιση των προσδοκιών για αύξηση των επιτοκίων.

Οπότε, θα περιμέναμε ότι οι τιμές μειώνονταν.

Συνθετότερες αναλύσεις: μεταβάλλοντας περισσότερες από μία εξωγενείς μεταβλητές.

5. **Ελλάδα 2010 – Η «παγίδα» του ευρώ.** Σχολιάζοντας τις τότε δυσκολίες της Ελλάδος (βλέπετε το ένθετο 10.17), ο καθηγητής Paul Krugman χαρακτήρισε τη συμμετοχή στο ευρώ «παγίδα». ("The Euro Trap", *The New York Times*, 30 Απριλίου 2010)

   α) Εξηγήστε αυτόν τον χαρακτηρισμό, εξετάζοντας εάν η προσπάθεια μειώσεως του ελλείμματος του προϋπολογισμού με συσταλτική δημοσιονομική πολιτική θα είχε μικρότερο κοινωνικό κόστος στην περίπτωση όπου η Ελλάδα, ή όποια άλλη χώρα βρισκόταν στη θέση της, δεν συμμετείχε στην ΟΝΕ και είχε την επιλογή να υποτιμήσει το νόμισμά της.

   Για δεδομένη μείωση των δημοσίων δαπανών, $G\downarrow$ (ή/και $TR\downarrow$), και αντίστοιχη μετατόπιση προς τα αριστερά της καμπύλης IS στην IS', η υποτίμηση του νομίσματος ($R\downarrow$), και η αντίστοιχη αύξηση των εξαγωγών και μείωση των εισαγωγών, $X\uparrow$ και $\tilde{M}\downarrow$ – μετατόπιση της καμπύλης IS προς τα δεξιά στην IS", θα μείωνε την συρρίκνωση της παραγωγής.

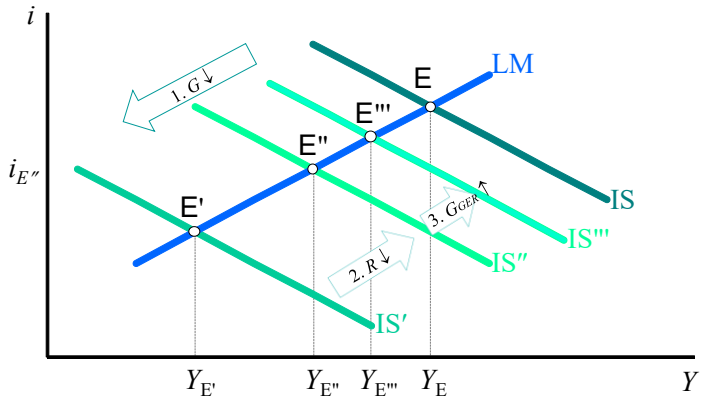
   Αναλυτικότερα, ξεκινώντας από την αρχική ισορροπία στο σημείο E,

   Βήμα 6.1, 1η διαταραχή. $G\downarrow \Rightarrow$ Η καμπύλη IS μετατοπίζεται προς τα αριστερά, στην IS'.

   Νέα ισορροπία στο σημείο E'.

   Ξεκινώντας από το σημείο E', η υποτίμηση (**Βήμα 6.1, 2η διαταραχή**) θα προκαλέσει μετατόπιση της IS' προς τα δεξιά, στην IS".

Υποτίμηση – Μετριάζοντας τις επιπτώσεις της συσταλτικής δημοσιονομικής πολιτικής

Τελική ισοροπία στο σημείο Ε", στο οποίο έχει μετριαστεί η μείωση της παραγωγής: $Y_{E"} > Y_{E'}$.

β) Θα βοηθούσε την Ελλάδα η αύξηση των δημοσίων δαπανών χωρών, όπως η Γερμανία, οι οποίες δεν έχουν μεγάλα ελλείμματα του προϋπολογισμού και μεγάλο δημόσιο χρέος;

Ναι. Η αύξηση των δημοσίων δαπανών της Γερμανίας θα οδηγούσε σε αύξηση των εξαγωγών της Ελλάδος –**Βήμα 6.1, 3η διαταραχή:** $G_{GER} \uparrow \Rightarrow Y_{GER}$ – και νέα μετατόπιση της καμπύλης IS της Ελλάδος προς τα δεξιά.

Ξεκινώντας από το σημείο Ε", νέα ισορροπία στο σημείο Ε"'.

6. **Μείγμα οικονομικής πολιτικής.** Έστω ότι η κυβέρνηση θέλει να αλλάξει τη σύνθεση της εγχώριας ζητήσεως, *DD*, με στόχο να αυξηθούν οι επενδύσεις και να μειωθεί η ιδιωτική κατανάλωση, χωρίς όμως να αλλάξει το επίπεδο της παραγωγής. Βρείτε το απαιτούμενο μείγμα δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής.

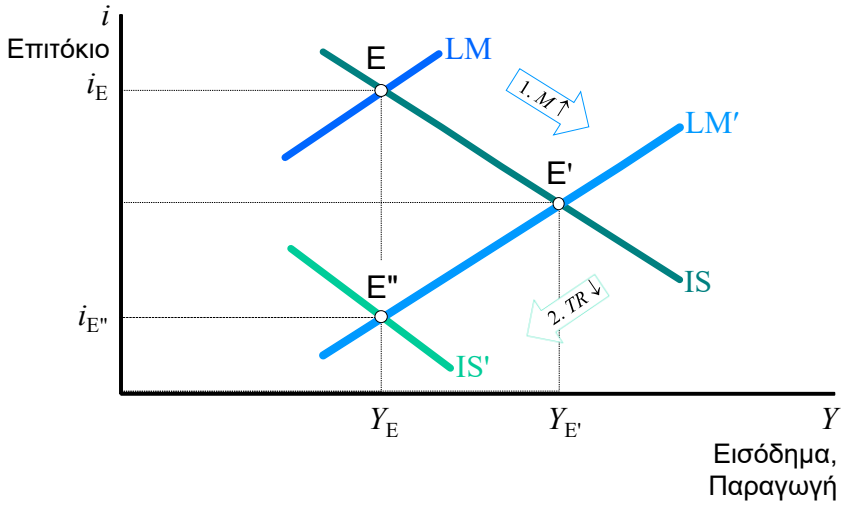
Αρχική ισορροπία στο σημείο Ε.

Η αύξηση των επενδύσεων απαιτεί μείωση των επιτοκίων
$\Rightarrow$ επεκτατική νομισματική πολιτική (**Βήμα 6.1, 1η διαταραχή**)
$\Rightarrow$ η καμπύλη LM μετατοπίζεται προς τα δεξιά, στην LM',
$\Rightarrow$ νέα ισορροπίας στο σημείο Ε'.

Η επεκτατική νομισματική πολιτική οδηγεί σε αύξηση της παραγωγής, του διαθεσίμου εισοδήματος (εξίσωση 7.4α) και της καταναλώσεως (εξίσωση 7.2β).

Για να επιτευχθεί ο δεύτερος στόχος απαιτείται συσταλτική δημοσιονομική πολιτική και μάλιστα είτε αύξηση των φόρων, $t \uparrow$, είτε μείωση των μεταβιβάσεων, $TR \downarrow$ (**Βήμα 6.1, 2η διαταραχή**)
$\Rightarrow$ η καμπύλη IS μετατοπίζεται προς τα αριστερά, στην IS',
$\Rightarrow$ τελική ισορροπία στο σημείο Ε".

Αλλάζοντας τη σύνθεση της εσωτερικής ζητήσεως

Παρατήρηση. Η μείωση της δημοσίας καταναλώσεως, $G \downarrow$, δεν θα φέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Με την παραγωγή αμετάβλητη, δεν θα μεταβαλλόταν το διαθέσιμο εισόδημα (εξίσωση 7.4α) και, συνεπώς, ούτε η ιδιωτική κατανάλωση (εξίσωση 7.2α).

7. **Από τα μειονεκτήματα της κοινής νομισματικής πολιτικής.** Χρησιμοποιήστε το διάγραμμα του οικονομικού κύκλου σε συνδυασμό με τη λογική ανάλυση του υποδείγματος IS/LM για να εξηγήσετε

   α) την εκτίμηση ότι η κοινή νομισματική πολιτική στην Ευρωζώνη θα έκανε τις οικονομίες των χωρών-μελών
   - ✓ περισσότερο συγχρονισμένες, δηλαδή, οι οικονομικοί τους κύκλοι να ευρίσκονται στην ίδια περίπου φάση, εάν κατά την είσοδο του Ευρώ ήταν ήδη συγχρονισμένες
   - ✓ ακόμη λιγότερο συγχρονισμένες εάν κατά την είσοδο του Ευρώ δεν ήταν συγχρονισμένες.[1]

   Έστω ότι δύο χώρες, η Utopia και η Acadia, έχουν συγχρονισμένους κύκλους και ευρίσκονται σε φάση ταχείας αναπτύξεως. Σε αυτή τη φάση, δημιουργούνται πληθωριστικές πιέσεις από την πλευρά της ζητήσεως.

   Η ενδεικνυόμενη πολιτική για την καταπολέμηση των πληθωριστικών πιέσεων είναι συσταλτική. Αποτέλεσμά της θα είναι η επιβράδυνση των οικονομιών και των δύο χωρών, όπερ σημαίνει μεγαλύτερο συγχρονισμό.

   Ανάλογη είναι η λογική για την επεκτατική πολιτική σε φάση βραδείας αναπτύξεως ή υφέσεως. Βλέπετε σχετικά το σχήμα 10.8.

   Έστω τώρα ότι οι δύο χώρες δεν έχουν συγχρονισμένους κύκλους, με την Utopia σε φάση ταχείας αναπτύξεως και την Acadia σε φάση επιβραδύνσεως.

   Για την πρώτη ενδείκνυται συσταλτική πολιτική, για την δεύτερη επεκτατική.

   Η κοινή συσταλτική πολιτική θα επιβραδύνει ακόμη περισσότερο την Acadia, ενώ η κοινή επεκτατική πολιτική θα επιταχύνει ακόμη περισσότερο την Utopia.

   β) την απροθυμία διαδοχικών κυβερνήσεων του ΗΒ να εισάγουν την χώρα στην ΟΝΕ με επιχείρημα τη μεγάλη ευαισθησία της καταναλώσεως στο επιτόκιο. Συγκεκριμένα, επικαλούντο ότι, λόγω του μεγάλου χρέους των νοικοκυριών, η κατανάλωση στο ΗΒ επηρεάζεται αρνητικά από το επιτόκιο. Ένεκα δε αυτής της ευαισθησίας οι οικονομικοί κύκλοι στο ΗΒ, εάν ήταν μέλος της ΟΝΕ, θα ήταν εντονότεροι από ό,τι στις υπόλοιπες χώρες-μέλη όπου το χρέος ήταν συγκριτικά χαμηλό.

   Βλέπετε την απάντηση στην άσκηση 10.9.

8. **'Το παράδοξο της αποταμιεύσεως' ('The paradox of thrift').** Έχει παρατηρηθεί ότι σε περιόδους υφέσεως, τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά αυξάνουν την αποταμίευσή τους ($\widetilde{C} \downarrow$).

[1] Εμπνευσμένη από το άρθρο "Growing apart: The euro seems to have made European economies less, rather than more, synchronized", *The Economist*, 30 Σεπτεμβρίου 2004.

α) Χρησιμοποιήσατε το υπόδειγμα IS/LM για να δείξετε πως αυτή η εκ πρώτης όψεως συνετή συμπεριφορά, με στόχο να μειωθεί η υπερχρέωση, χειροτερεύει την ύφεση. Επιπλέον, μειώνει τη δυνατότητα ασκήσεως επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής εάν και η κυβέρνηση έχει μεγάλο έλλειμμα του προϋπολογισμού.

Βήμα 6.1. $\widetilde{C}\downarrow \Rightarrow$ η καμπύλη IS μετατοπίζεται προς τα αριστερά $\Rightarrow$ …
$\Rightarrow Y\downarrow \Rightarrow$ χειροτέρευση της υφέσεως.

$Y\downarrow \Rightarrow TA\downarrow = tY\downarrow \Rightarrow S_G\downarrow = tY\downarrow - G - TR - INT$

Η χειροτέρευση του ελλείμματος προϋπολογισμού μειώνει τη δυνατότητα για επεκτατική δημοσιονομική πολιτική (ενότητα 10.6) η οποία θα περιόριζε τις αρνητικές επί της παραγωγής επιπτώσεις από την αύξηση των αποταμιεύσεων.

β) **…και οι επιπτώσεις στη διεθνή οικονομία.** Εάν αυτή η συμπεριφορά παρατηρηθεί σε μία μεγάλη χώρα, όπως οι ΗΠΑ, η παγκόσμια ανάπτυξη θα επιταχυνθεί ή θα επιβραδυνθεί;

Θα επιβραδυνθεί. Βλέπετε τη διεθνή μετάδοση των οικονομικών κύκλων όπως αναλύεται στην άσκηση 10.2.

9. Χρησιμοποιήστε το υπόδειγμα IS/LM για να εξηγήσετε την κάτωθι ανάλυση (από το άρθρο "Dancing in step", *The Economist*, 11 Νοεμβρίου 2004):

«Οι ρυθμοί οικονομικής αναπτύξεως σε όλον τον κόσμο είναι σήμερα περισσότερο συσχετισμένοι από ποτέ… Αυτό οφείλεται σε δύο παράγοντες. Πρώτον, τα τελευταία χρόνια πολλές οικονομίες έχουν επηρεασθεί από κοινούς παράγοντες: την άνοδο και πτώση των μετοχών υψηλής τεχνολογίας, η οποία ακολουθήθηκε από ασυνήθιστα επεκτατική νομισματική πολιτική σχεδόν παντού. Δεύτερον, οι οικονομικοί κύκλοι των διαφόρων χωρών έχουν συγχρονισθεί περισσότερο καθώς η μεγαλύτερη ολοκλήρωση μέσω του εμπορίου, των επενδύσεων και των χρηματαγορών κάνει τις οικονομίες να κινούνται με μεγαλύτερο συγχρονισμό.»

Λογικά, η άνοδος του χρηματιστηρίου οδηγεί σε αύξηση της καταναλώσεως και των επενδύσεων μέσω, αντιστοίχως, του πλούτου (W) και του κόστους κεφαλαίου (βλέπετε το κεφάλαιο 7), και, εν τέλει, σε αύξηση της παραγωγής.

Από τεχνικής πλευράς, $W\uparrow \Rightarrow \widetilde{C}\uparrow$ ενώ για τις επενδύσεις θα είναι $\widetilde{I}\uparrow$. Και οι δύο μεταβολές προκαλούν μετατόπιση της καμπύλης IS προς τα δεξιά.

Η ταυτόχρονη/συγχρονισμένη άνοδος των χρηματιστηρίων παγκοσμίως προκαλεί ταυτόχρονη/συγχρονισμένη αύξηση της παραγωγής.

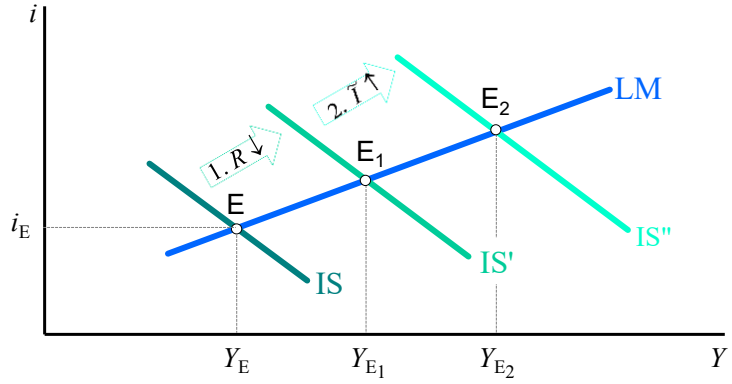
Επιπλέον, οδηγεί σε περαιτέρω άνοδο της παραγωγής και μεγαλύτερο συγχρονισμό μέσω του εμπορίου: Οι εισαγωγές μίας χώρας –οι οποίες αυξάνονται όταν αυξάνεται η παραγωγή της– είναι εξαγωγές των άλλων και οδηγούν σε αύξηση της παραγωγής τους.

10. **Λεπτές επιδράσεις, σύνθετες εξελίξεις.** Σε μία χώρα όπου οι επενδύσεις αυξάνονται όταν υποτιμάται το νόμισμα της χώρας (σκεφθείτε μία λογική εξήγηση), η

υποτίμηση είναι σίγουρο ότι θα οδηγήσει σε βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών;

Η υποτίμηση, $R\downarrow$, θα έχει δύο επιπτώσεις – αντιστοιχούν σε δύο διαταραχές:

α) $X\uparrow$ και $\widetilde{M}\downarrow$ (**Βήμα 6.1, 1η διαταραχή**): η IS μετατοπίζεται προς τα δεξιά. Ξεκινώντας από την αρχική ισορροπία στο σημείο Ε, νέα ισορροπία στο E_1.

Όπως συνάγεται από τον πίνακα 10.6, θα αυξηθεί η παραγωγή, $Y\uparrow$, και θα βελτιωθεί το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών – είναι η περίπτωση του κυρίως κειμένου.

$$CA\uparrow\downarrow\uparrow = X\left(\overset{+}{Y_f}, \overset{-}{R}\downarrow\right)\uparrow - IM\left(\overset{+}{Y}\uparrow, \overset{+}{R}\downarrow\right)\uparrow\downarrow$$

β) $\widetilde{I}\uparrow$, σύμφωνα με την υπόθεση της ασκήσεως (**Βήμα 6.1, 2η διαταραχή**): η IS μετατοπίζεται περαιτέρω προς τα δεξιά, με αποτέλεσμα περαιτέρω αύξηση της παραγωγής, $Y\uparrow$, και, λόγω αυτής, περαιτέρω αύξηση των εισαγωγών η οποία θα επηρεάσει αρνητικά το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Ξεκινώντας από το σημείο E_1, νέα ισορροπία στο σημείο E_2.

Από τις ανωτέρω μεταβολές δεν μπορεί να συναχθεί εάν το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών θα βελτιωθεί.

$$CA\uparrow\downarrow\downarrow\uparrow = X\left(\overset{+}{Y_f}, \overset{-}{R}\downarrow\right)\uparrow - IM\left(\overset{+}{Y}\uparrow\uparrow, \overset{+}{R}\downarrow\right)\uparrow\uparrow\downarrow$$

Θα χρειαστεί η ταυτότητα αποταμιεύσεων επενδύσεων, για τα συστατικά της οποίας έχουν βρεθεί:

- ✓ αύξηση της ιδιωτικής αποταμιεύσεως, λόγω αυξήσεως της παραγωγής (εξίσωση (7.3α)
- ✓ βελτίωση του προϋπολογισμού λόγω αυξήσεως των φορολογικών εσόδων – αποτέλεσμα της αυξήσεως της παραγωγής
- ✓ αύξηση των επενδύσεων – εξ υποθέσεως.

$$S_P\uparrow + S_G\uparrow = I\uparrow + CA\ ?$$

Οι ανωτέρω μεταβολές είναι συμβατές και με βελτίωση και με χειροτέρευση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, ενώ, στη συνήθη περίπτωση του κυρίως κειμένου, η υποτίμηση οδηγεί σε βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.